

Motion till riksdagen

1988/89:Jo714

av Birger Andersson och Hugo Bergdahl (c, fp)

En nationalpark i Ridö-Sundbyholmsarkipelagen i Mälaren

År 1984 fattade länsstyrelserna i Västmanlands och Södermanlands län beslut om att, som ett första led i arbetet att bilda nationalpark för Ridö-Sundbyholmsarkipelagen, förklara området som naturreservat. Reservatet ligger i Mälaren och innefattar delar av Västerås, Eskilstuna och Strängnäs kommuner.

Nationalpark avsätts med stöd av 4 § naturvårdslagen.

År 1986 utgav naturvårdsverket en rapport över "Kriterier för nationalparker".

Bestämmelserna om nationalpark enligt naturvårdslagen är i sak likalydande med bestämmelserna i den tidigare naturskyddslagen. Enligt denna är syftet med nationalparkerna att åtgärda samtida och eftervärld, såsom hela nationens tillhörighet, skydda sammanhängande större områden, vilka utgör karaktäristiska prov på ursprungliga eller av kulturinfluster relativt orörda landskapstyper med tillhörande ytbildning, växtvärld och djurvärld. Parkerna är tänkta att bilda "centralhärdar" för vetenskaplig forskning. Här framträder alltmer deras roll som orörda referensområden för forskningen. Men de skall också i princip stå öppna för envar. I naturvårdslagens motiv framhölls att det låter sig väl förenas med lagens bestämmelser att göra nationalparkerna mer tillgängliga för turister.

Kommentarer till naturvårdsverkets nationalparkskriterier i avseende på Ridö-Sundbyholmsarkipelagen:

Större sammanhängande områden

Totalt omfattar Ridö-Sundbyholmsarkipelagen ca 8 700 ha varav ca 1 700 ha land fördelat på 160 öar och holmar. Området uppfyller mer än väl storlekskravet enligt naturvårdsverkets kriterier.

Speciell natur

Mälarnaturen är speciell i landet. Ridö-Sundbyholmsarkipelagen inrymmer genom sin formrikedom och växlande vegetation på en begränsad areal de flesta av Mälarnaturens karaktäristiska drag.

Mälaren i sig är ett mycket artrikt inlandsvatten, som inom Ridö-Sundbyholmsarkipelagen rymmer stor variation ifråga om djup- och bottenförhållanden, vegetationstyper, m.m.

Väl markerade stråk av ändmoräner finns på många av öarna. Badelunda-åsen övertvåras Mälaren i områdets västra del. Åsholmarna skiljer sig både i fråga om form och vegetation från övriga delar av ögruppen och flera av dem har sedan länge varit fridlysta som domänreservat eller naturminnen.

Växtvärld

Reservatet ligger i ett av landets lövskogsrikaste områden. Det är ädellövskogen med ek, alm, lind, ask och hassel som präglar områdets natur. Ädellövskogen är delvis åldrig och under utveckling mot lövurskog. Lövträdsdominansen är klimatiskt och kulturellt betingad och har möjligen en obruten kontinuitet från den postglaciala värmetidens lövskogar. Hagmarkerna, lundområdena, urskogspartierna och strandängarna är ofta botaniskt rika med många inslag av sydliga arter och havsstrandrelikter. Den värmekrävande vintergröna misteln är ögruppens mest kända växt. Den har i dessa trakter sin nordligaste utpost i Europa och samtidigt sin rikaste förekomst i Norden. Mälärförekomsten räknas som en värmetidsrelikt.

Djurvärld

Mångfalden av biotoper har givit upphov till en rik och omväxlande fauna. Mer än 30-talet däggdjursarter och 160 fågelarter har noterats för ögruppen. Anmärkningsvärd är även den rika och särpräglade förekomsten av vedinsekter och storfjärilar som påträffats i området och som i likhet med en del av de floristiska elementen kan betecknas som relikartade. Några av dem har här sin nordligaste utpost i världen.

Kulturpåverkan

Skogs- och jordbrukslandskapet i Syd- och Mellansverige är påverkat av människan. Detta gäller således även Ridö-Sundbyholmsarkipelagen. Påverkan av modernt jord- och skogsbruk är emellertid i huvudsak begränsad till några få större öar.

Huvudparten av övärlden har en vegetation som i senare tid utvecklats tämligen fritt. Av en hushållsplan för Ridö skogsmark från 1848 framgår att många öar redan då avsattes som reservmarker att "anlita vid utomordentliga fall eller oförutsedda behov". Bland dessa öar var exempelvis Högholmskärr och Högholmen som fridlystes 1913 respektive 1926.

"Centralhärd" för vetenskaplig forskning

Området tilldrar sig ett stort intresse från forsknings- och undersökningssynpunkt. Projekt har påbörjats eller initierats av bl.a. Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala universitet, Viltforskningscentrum Uppsala, Grimsö forskningsstation och enskilda forskare från olika delar av landet. Vidare genomför ideella föreningar i både Västmanlands och Södermanlands län inventeringar och undersökningar i området. Studier har ägnats eller ägnas åt bl.a. öbiogeografi, rådjur, grävling, sjöfågel, fiskguse, insekter och molusker.

Kronan tillhörig mark

Mot. 1988/89

Jo714

Av arkipelagens landareal på ca 1 700 ha är endast ca 130 ha i kommunal eller privat ägo. Av vattenarealen på ca 7 300 ha är ca 4 400 ha i statlig ägo. Huvuddelen av området är således i statens ägo.

Sammanfattning

Ridö-Sundbyholmsarkipelagen är ett synnerligen representativt område för Mälarnaturen och uppfyller väl de kriterier för nationalparker som naturvårdsverket angett. Området har mycket goda förutsättningar att snabbt kunna avsättas som nationalpark.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bildande av nationalpark – Mälarens nationalpark – i Ridö-Sundbyholmsarkipelagen.

Stockholm den 17 januari 1989

Birger Andersson (c)

Hugo Bergdahl (fp)